

Safha Maliyet Sistemi

(56)

- * Üretim süreci belli aşama veya safhalara sahiptir.
- * Üretim sürecinin belli aşamalara ayrılabilirdiği, genellikle aynı veya benzer tür ürünlerin sürekli blaimde üretildiği işletmeler için uygundur.
- * Dönemler itibarıyla ortaya çıkan maliyetler yine o dönemde üretilen miktarlara bölünerek birim maliyet bulunur.
- * Üretim kesilmeksizin devam ettiğinden sipariş, mamül değil döneme bakılır. Soralde ay hesabı yapılır.

* Üretim safhalarından oluştuğundan safhalara dâiren maliyetler hesaplanır.

Ocak			Subat		
<u>1. safha</u> Dmm Dim Gim + Dön. Mal + Dbymsm = Dön. Yük. Mal - Dsymsm Ümm	<u>2. safha</u> +Dmm Dim Gim + Dön. Mal + Dbymsm = Dön. Yük. Mal. - Dsymsm Ümm	<u>3. safha</u> +Dmm Dim Gim + Dön. Mal + Dbymsm = Dön. Yük. Mal - Dsymsm Ümm	<u>1. safha</u> Dmm Dim + Gim Dön. Mal + Dbymsm = Dön. Yük. Mal - Dsymsm Ümm	<u>2. safha</u> +Dmm Dim + Gim Dön. Mal + Dbymsm = Dön. Yük. Mal. - Dsymsm Ümm	<u>3. safha</u> +Dmm Dim Gim Dön. Mal + Dbymsm = Dön. Yük. Mal. - Dsymsm Ümm

- * Safha maliyet sisteminde maliyetler toplanarak ilerler.
- * Mamül birim maliyeti son safhada hesaplanır.
- Şimdi safha maliyet sistemini kolayca zora doğru örneklerle inceleyelim.

①. Tek Safha ve Yarı Mamul Yok:

(57)

Kasım ayında 3000 birimin üretimine başlanmış olsun, tamamı tamamlanmış olsun..)

DiüB: Dönem içinde üretimine başlanan / Diüt: Dönem içinde üretimi tamamlanan

Ay başı ve sonunda yarı mamul yok

$$\begin{array}{l} \Delta mm = 600 \\ \Delta im = 1500 \\ + \Delta im = 900 \end{array} \left. \vphantom{\begin{array}{l} \Delta mm = 600 \\ \Delta im = 1500 \\ + \Delta im = 900 \end{array}} \right\} \text{ olsun}$$

$$\begin{array}{l} \text{Dön. Mal} = 3000 \text{ tl} / 3000 \text{ br} = 1 \text{ tl/br.} \\ + \Delta bymsm = 0 \\ = \text{Dön. Yık. Mal} = 3000 \text{ tl} \\ - \Delta symsm = 0 \end{array}$$

$$\bar{u}mm = 3000 \text{ tl} / 3000 \text{ br} = 1 \text{ tl/br}$$

1.) Miktar Dengesi: Üretim girdi miktarlarının üretim çıktı miktarlarına eşit olması.

$$\begin{array}{l} \text{Girdi mik.} \\ \Delta byms + \Delta iüB = \Delta iüt + \Delta symsm \\ 0 + 3000 = 3000 + 0 \quad \checkmark \end{array}$$

2. Maliyet Dengesi: Üretim girdi maliyetlerinin üretim çıktı maliyetlerine eşit olması.

$$\begin{array}{l} \text{Girdi Maliyeti} \\ \Delta bymsm + \text{Dönem Maliyetleri} = \bar{u}mm + \Delta symsm \\ 0 + 3000 = 3000 + 0 \end{array}$$

② İki Safha Yarı Mamul Yok:

- 1. safhada Δmm 600, Δim 1500, Δim 900 olsun, yarı mamul olmasın
- 2. " Δmm 900, Δim 1200, Δim 300 " " " "

1. safha miktar dengesi

$$\begin{array}{l} \Delta byms + \Delta iüB = \Delta iüt + \Delta symsm \\ 0 + 3000 = 3000 + 0 \end{array}$$

2. safha miktar dengesi

$$\begin{array}{l} \Delta byms + \Delta iüB = \Delta iüt + \Delta symsm \\ 0 + 3000 = 3000 + 0 \end{array}$$

1. safha maliyet dengesi

$$\begin{array}{l} \text{Dön. Yık. Mal} \\ \Delta bymsm + \text{Dönem Mal.} = \bar{u}mm + \Delta symsm \\ 0 + 3000 = 3000 + 0 \end{array}$$

2. safha maliyet dengesi

$$\begin{array}{l} \Delta bymsm + \text{Dönem Mal.} = \bar{u}mm + \Delta symsm \\ 0 + 5400 = 5400 + 0 \\ \downarrow \\ (3000 + 900 + 1200 + 300) \end{array}$$

③ Tek safha ve Dörem soru yanı mamul var

3000 birimin tek safha içerisinde 2000'i tamamlandı 1000'i tamamlanmadı ne der?
 Dmm = 600, Dim = 1500, Sim = 900 , Tamamlama Derecesi (TD): Dmm 100, (%)
 Dim 50 (%)
 Sim 50 (%)

Miktar değeri:

$$\begin{aligned} \text{Girdi Mik.} &= \text{Diüt} + \text{DSyms} \\ 0 + 3000 &= 2000 + 1000 \end{aligned}$$

%	Dmm	Dim	Sim
Diüt	100	100	100
DSyms	100	50	50

Maliyet değeri:

$$\begin{aligned} \text{DSymsM} + \text{Dörem Mal.} &= \text{Dmm} + \text{DSymsM} \\ 0 + 3000 &= 2320 + 680 \end{aligned}$$

Eşdeğer Birim Sayıları Tablosu (EBS)

	Sayı	Dmm		Dim		Sim	
		TD	EBS	TD	EBS	TD	EBS
Diüt	2000	100	2000	100	2000	100	2000
DSyms	1000	100	1000	50	500	50	500
	3000		3000		2500		2500

Eşdeğer Birim Maliyet Tablosu (EBM)

	Toplam	Dmm	Dim	Sim
Dörem Mal.	3000	600	1500	900
EBS	3000	3000	2500	2500
EBM	1,16 tl/br	0,2 tl/br	0,6 tl/br	0,36 tl/br

Üretim Maliyeti Raporu

	Dmm			Dim			Sim			Toplam
	EBM	EBS	Tutar	EBM	EBS	Tutar	EBM	EBS	Tutar	
Diüt	0,2	2000	+ 400	0,6	2000	+ 1200	0,36	2000	+ 720	2320
DSymsM	0,2	1000	+ 200	0,6	500	+ 300	0,36	500	+ 180	680
DYM			600			1500			900	3000

④ 2. safha, dönem sonu yarı mamul var

- Aynı örneğe devam edelim ve bir önceki safhadaki tek safhayı (3000 br) birinci safha alalım. Birinci safhadan gözetilen 2000 ürünün 1500'ünü 2. safhada tamamlamış olalım. Yani ΔSyms 500 br olsun.

Kasım Dönemi

1. safhanın miktar değeri

Girdi mik = Çıktı mik.

$$\Delta Byms + DiüB = DiüT + \Delta Syms$$

$$0 + 3000 = 2000 + 1000$$

2. safhanın miktar değeri

Girdi mik = Çıktı mik.

$$\Delta Byms + DiüB = DiüT + \Delta Syms$$

$$0 + 2000 = 1500 + 500$$

Aralık Dönemi

$$\Delta Byms + DiüB = DiüT + \Delta Syms$$

$$1000 + \dots = \dots + \dots$$

$$\Delta Byms + DiüB \neq DiüT + \Delta Syms$$

$$500 + \dots = \dots + \dots$$

1. safhada 3000 mamulün imalatına başlanmış, 2000'i tamamlanmış.

$$Dmm = 600, Dim = 1500, Gim = 900$$

$$(\%) TD \Rightarrow Dmm = 100, Dim = 50, Gim = 50$$

2. safhada 2000 mamulün imalatına başlanmış 1500'i tamamlanmıştır.

$$Dmm = 875, Dim = 1237,5, Gim = 297 \text{ (olsun)}$$

$$TD, Dmm \% 50, Dim \% 30, Gim \% 30$$

EŞ değer Birim Sayıları Tablosu

Sırası		önceki safha		Dmm		Dim		Gim	
		TD	EBS	TD	EBS	TD	EBS	TD	EBS
DiüT	1500	100	1500	100	1500	100	1500	100	1500
ΔSyms	500	100	500	50	250	30	150	30	150
			2000		1750		1650		1650

↳ 2. safhada olduğumuzdan bir önceki safha sütununa ihtiyacı vardır, ihmal edilmemelidir.

1. 1. safha üretim Maliyet Raporu

1. Sachta Uretim Maliyeti							Sim			
Toplam	Dmm			Dim			EBM	EBS	Tutar	
	EBM	EBS	Tutar	EBM	EBS	Tutar				
DiUT	2320	0,2	2000	400	0,6	2000	1200	0,36	2000	720
DSymsm	680	0,2	1000	200	0,6	500	300	0,36	500	180

2. safha Birim Maliyetleri Tablosu

Toplam	Önceki safha	Dmm	Dim	Sim	
Dönem m.	4729,5	2320	875	1237,5	297
+ΔBymsm	0				
= Dym	4729,5				
EBS	2000	1750	1650	1650	
EBM	259 = + 1.16 tl/br	+ 0,5	+ 0,75	+ 0,18	

2. safha üretim maliyeti Raporu

2. safha Üretim maliyeti hesapları										Sim			
Toplam	önceki safha			Dmm			Dim			EBM	EBS	Tutar	
	EBm	EBS	Tutar	EBm	EBS	Tutar	EBm	EBS	Tutar				
DiUT	3885	1.16	1500	1740	0,5	1500	750	0,75	1500	1125	0,118	1500	1270
DSymsm	844,5	1.16	500	580	0,5	250	125	0,75	150	112,5	0,118	150	27
							875			1237,5			297
				2320									
Dym	4729,5												

1. safha maliyet dairesi

Girdi maliyeti = Çıktı maliyeti

$$\Delta Bymsm + Dön. Mal = Ümm + \Delta Symsm$$

$$0 + 3000 = 2320 + 680$$

2. safha maliyet dairesi

Girdi maliyeti = Çıktı maliyeti

$$\Delta Bymsm + Dön. Mal = Ümm + \Delta Symsm$$

$$0 + 4729,5 = 3885 + 844,5$$